

Կարգապահական գործ թիվ ԿԳ-19068

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի խորհրդի
2019 թվականի նոյեմբերի 12-ի թիվ 271-րդ ԿԳ նիստի

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ ԹԻՎ ԿԳ/158-Ա

**ՓԱՍՏԱՔԱՆ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍԻՐՈՒՆՅԱՆԻՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ՀԱՐՑԸ ՔՆՆԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի (**այսուհետ նաև՝ Պալատ**) խորհուրդը (**այսուհետ նաև՝ Խորհուրդ**), նիստը նախագահող՝ Գայանե Դեմիրչյանի, Խորհրդի անդամներ՝ Կարապետ Աղաջանյանի, Սիմոն Բաբայանի, Տիգրան Խուրշուդյանի, Հարություն Հարությունյանի, Նելլի Հարությունյանի և Կարեն Սարգսյանի կազմով,

քարտուղարությամբ՝ Մարիամ Պետրոսյանի,

քննության առնելով փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի (արտոնագիր թիվ 8) (**այսուհետ՝ նաև Պատասխանող**) կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու վերաբերյալ հարցը,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց՝

1. Կարգապահական վարույթ հարուցելու առիթը և հիմքը.

Փաստաբան Անժելիկա Հակոբյանը (**այսուհետ՝ նաև Դիմող**) դիմելով Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատ (**այսուհետ՝ նաև Պալատ**), հայտնել է, որ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի (**այսուհետ նաև՝ Պատասխանող**) «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցի իր էջում պարբերաբար տեղադրվում են անպարկեշտ, անցենզուր արտահայտություններ ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի վերաբերյալ: Այդ էջը բաց է ոչ միայն Ալեքսանդր Սիրունյանի ֆեյսբուքյան «ընկերների», այլև ֆեյսբուքյան ցանկացած օգտատիրոջ համար:

Դիմողը Դիմումին կից ներկայացրել է հրապարակում, որի ուսումնասիրությունը, ըստ Դիմողի, հիմք է տալիս եզրահանգելու, որ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանը ոչ միայն անպարկեշտ և անցենզուր է արտահայտվել Ռոբերտ Քոչարյանի հասցեին, այլև թույլ է տվել այնպիսի արտահայտություն, որը ռասայական ու կրոնական թշնամանքի քարոզի հատկանիշներ է պարունակում:

Դիմողը հայտնել է նաև, որ ազատ դիտարկման համար տեղադրված նմանօրինակ բազմաթիվ անպարկեշտ և անցենզուր արտահայտություններ Ալեքսանդր Սիրունյանի ֆեյսբուքյան էջում կարելի է տեսնել ցանկացած պահի՝ այցելելով այդ էջը: Այդ արտահայտությունները տարածվում են սոցիալական ցանցում և հասնում նաև Ալեքսանդր Սիրունյանի ֆեյսբուքյան «ընկեր» չհանդիսացող անձանց:

Դիմողը նշել է, որ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի այդ գործողություններն

անհամատեղելի են փաստաբանի բարձր կոչման հետ, հանդիսանում են Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի խախտում և խնդրել է հարուցել կարգապահական վարույթ վերջինիս նկատմամբ:

Գրությանը կից ներկայացվել է «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում կատարված գրառման սքրինշոթերը:

2. Կարգապահական վարույթ հարուցելու մասին որոշումը.

Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի նախագահի 11.03.2019թ. թիվ 118-Ա/ԿԳ-19068 որոշմամբ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի (արտոնագիր թիվ 8) նկատմամբ հարուցվել է կարգապահական վարույթ՝ Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի ընդհանուր ժողովի կողմից 11.02.2012թ. թիվ 1/4-Լ որոշմամբ հաստատված Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի (**այսուհետ նաև՝ Կանոնագրքի**) 2.2.3 ենթակետի խախտման հատկանիշներով:

14.03.2019թ. կարգապահական գործը հանձնվել է կարգապահական գործը նախապատրաստող անձ Կարեն Քամայանին:

3. Դիմողի և Պատասխանողի համառոտ բացատրությունները, վկաների ցուցմունքները.

3.1. Դիմողի համառոտ բացատրությունը.

12.11.2019թ. Պալատ է մուտքագրվել Դիմողի գրությունը, որում Դիմողը վերահաստատել է իր դիրքորոշումը և ներկայացրել է նոր ապացույցներ՝ «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում կատարված սքրինշոթեր:

Դիմողը, թեև պատշաճ ծանուցվել է կարգապահական նիստի վայրի, օրվա և ժամի մասին, սակայն Խորհրդի նիստին չի ներկայացել: 12.11.2019թ. Պալատ է մուտքագրվել Դիմողի գրությունը, որում հայտնվել է, որ Դիմողն զբաղվածության պատճառով Պալատի խորհրդի նիստին մասնակցել չի կարող:

3.2. Պատասխանողի համառոտ բացատրությունները.

19.02.2019թ. փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանը ներկայացրել է բացատրություն, որում հայտնել է, որ անհասկանալի է, թե դիմում ներկայացրած փաստաբանն ինչ է ուզում ասել իր դիմումով, ինչու է բողոքում և ինչու հենց իրենից:

Բացատրությամբ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանը նաև նշել է, որ հնարավորություն կունենա տալ բացատրություն հենց հասկանա, որ Դիմողի կողմից պալատ ներկայացրած թղթերը վերաբերում են փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանին (անձնագիր թիվ AK 0587807), դրանք արտատպած են սոցցանցերից, դրանցում առկա տեղեկությունները երբ են հրապարակվել, որ սոցցանցում, ում կողմից, դրանցում պարունակվող տեղեկությունները իրոք վերաբերում են Հայաստանի երկրորդ նախագահին:

Պատասխանողը թեև պատշաճ ծանուցվել է կարգապահական նիստի վայրի, օրվա և ժամի մասին, սակայն Խորհրդի նիստին չի ներկայացել: 08.10.2019թ. Պալատ մուտքագրվել է Պատասխանողի գրությունը, որով Պատասխանողը խնդրել է սույն գործով Պալատի խորհրդի նիստերն անցկացնել իր բացակայությամբ:

3.3. Վկաների ցուցմունքները.

Սույն կարգապահական գործով վկաներ չեն հրավիրվել:

4. Կարգապահական գործը նախապատրաստողի եզրակացությունը, եզրակացության վերաբերյալ առարկությունները և գործի հանձնումը խորհրդին.

14.05.2019թ. կարգապահական վարույթի գործը նախապատրաստող անձ Կարեն Քամայանը կազմել է եզրակացություն:

17.05.2019թ. գործը հանձնվել է Պալատի խորհրդին:

Պալատի խորհրդի նիստերը տեղի է ունեցել 20"08"2019թ" ժամը 19:15-ին, 05"11"2019թ" ժամը 19:30-ին և 12.11.2019թ. ժամը 19:30-ին ՀՀ փաստաբանների պալատի վարչական շենքում (ք.Երևան, Զաքիյան 7-2, 4-րդ հարկ, թիվ 12 սենյակ):

5. Գործի հանգամանքները՝ առկա ապացույցների վկայակոչմամբ.

Կանոնագրքի հավելվածը հանդիսացող «Փաստաբանի նկատմամբ կարգապահական վարույթի իրականացման կարգի» (**այսուհետ նաև՝ Կարգ**) 22-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *Պալատի խորհուրդը հիմք է ընդունում Նախապատրաստողի եզրակացությամբ հաստատված փաստերը, բացառությամբ այն դեպքի, երբ գործում գտնվող ապացույցները կամ Պալատի խորհրդին ներկայացված լրացուցիչ ապացույցները՝ սույն կարգին համապատասխան գնահատելու արդյունքում Պալատի խորհուրդն այլ եզրահանգման է գալիս:*

Պալատի խորհուրդը, ուսումնասիրելով գործում առկա ապացույցները, հաշվի առնելով նաև Կարգապահական գործը նախապատրաստողի եզրակացությունը, հաստատված է համարում հետևյալ փաստերը՝

- Ալեքսանդր Սիրունյան (Александр Сирунян) օգտատիրոջ կողմից կատարվել է հետևյալ բովանդակությամբ հրապարակում՝

«Ինչի ա ոռբիկը սենց!»

Մուսուլմանա

Պոռսպո -----²»

Նշված փաստը հաստատվում է Դիմողի դիմումով և Դիմողի կողմից ներկայացրած «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում կատարված սքրինշոթով:

- Ալեքսանդր Սիրունյան (Александр Сирунян) օգտատերը Պատասխանող փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանն է:

Նշված փաստերը հաստատվում են կարգապահական վարույթի նյութերով, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին առընթեր ոստիկանության կենտրոնական բաժնի հեղաքննիչ Ն. Կիրակոսյանի 15.03.2019թ. որոշմամբ՝ Ալեքսանդր Սիրունյանի դիմումի հիման վրա քրեական գործի հարուցումը մերժելու մասին:

6. Պատասխանողի անձը բնութագրող հանգամանքները.

Պալատի ընդհանուր դեպարտամենտի ղեկավարի կողմից տրամադրված տեղեկանքի համաձայն՝ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանը (արտոնագիր 8, ստացված՝ 28.11.2015թ.), և 2015-2019թթ. ընկած ժամանակահատվածում վերջինիս

¹ Սույն որոշման մեջ ամբողջական բառը չի նշվում

² Սույն որոշման մեջ ամբողջական բառը չի նշվում

նկատմամբ 1 անգամ հարուցվել է կարգապահական վարույթ (1 ավարտված վարույթ վարույթ)՝ չհաշված սույն կարգապահական վարույթը:

Պալատի խորհրդի 11.06.2019թ. թիվ ԿԳ/82-Ա որոշմամբ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի նկատմամբ հարուցված կարգապահական վարույթը կարճվել է:

7. Պալատի խորհրդի պատճառաբանված եզրակացությունը և որոշումը.

Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության՝ հետևյալ պարճառաբանությամբ:

Օրենքի 39-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջները խախտելու համար:

Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում իր գործունեությամբ փաստաբանը պետք է նպաստի փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը

Օրենքի և Կանոնագրքի նշված իրավադրույթների խախտման փաստը պարզելու համար խորհուրդն անհրաժեշտ է համարում պատասխանել հետևյալ հարցադրումներին՝

- արդյո՞ք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը և արդյո՞ք այդ սահմանափակումը կարող է դիտարկվել «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում.

- արդյո՞ք խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի և Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի պահանջները.

- արդյո՞ք Պատասխանողն իր գործունեությամբ չի նպաստել մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը՝ այդպիսով չկատարելով Օրենքի, Կանոնագրքի և Պալատի կանոնադրության պահանջները պահպանելու՝ Օրենքով սահմանված պարտականությունը:

7.1.1. Արդյո՞ք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում՝ արտահայտվելու իրավունքը և արդյո՞ք այդ սահմանափակումը կարող է դիտարկվել «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում:

Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ Կանոնագիրքը կարող է սահմանափակել փաստաբանի վարքագիծը, այդ թվում արտահայտվելու իրավունքը, և այդ սահմանափակումը պետք է դիտարկել որպես օրենքով նախատեսված սահմանափակում՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Տվյալ դեպքում նախ և առաջ անհրաժեշտ է հասկանալ, թե արդյոք Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքով նախատեսված փաստաբանի ազատ արտահայտվելու իրավունքի սահմանափակումները դիտվում են «օրենքով նախատեսված սահմանափակման» համատեքստում, թե՛ ոչ:

KINCSES v. HUNGARY գործով 27.01.2015թ. որոշմամբ Մարդու իրավունքների

Եվրոպական դատարանը նշել է, որ **դիմողի արտահայտվելու ազատությանը միջամտությունը հիմնված է 1998 թվականի թիվ 11 ակտի³ 37ա և 38 հոդվածների վրա, հետևաբար՝ նախատեսված է եղել օրենքով⁴:**

Հունգարիայի փաստաբանության վերաբերյալ օրենքի (թիվ 11 ակտի) 37ա հոդվածի համաձայն՝ *փաստաբանի կողմից կարգապահական խախտումը համարվում է կատարված, եթե նա խախտել է փաստաբանի էթիկայի նորմերով նախատեսված պարտավորությունները:*

Նշված օրենքի 38-րդ հոդվածը խոսում է Հունգարիայի փաստաբանների պալատի կողմից կիրառվող կարգապահական տույժերի տեսակների մասին:

Շեռնաբար, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հունգարիայի փաստաբանը փաստաբանական պալատի կողմից կարգապահական պատասխանատվության էր ենթարկվել Փաստաբանների էթիկայի կանոնների 12.1 և 15.2 կետերի խախտման համար, ապա **միանշանակ կարելի է փաստել, որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային իրավունքի համաձայն՝ փաստաբանի արտահայտվելու իրավունքի սահմանափակման վերաբերյալ դրույթները, որոնք սահմանված են փաստաբանների էթիկայի նորմերով, Կոնվենցիայի տեսանկյունից հավասարեցվում են օրենքով նախատեսված սահմանափակումներին:**

Նույն կերպ պետք է ընկալել Պալատի կողմից հաստատված փաստաբանի վարքագծի կանոնադրքով նախատեսված սահմանափակումները, քանի որ **Օրենքի 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պարտասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնադրքի պահանջները խախտելու համար.....:**

7.1.2. Արդյո՞ք խախտվել է ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի և Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի պահանջները, սույն կարգապահական գործով:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *կարծիքի արտահայտման ազատությունը միայն օրենքով՝ պետական անվտանգության, հասարակական կարգի, առողջության և բարոյականության կամ այլոց պատվի ու բարի համբավի և այլ հիմնական իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության նպատակով կարող է սահմանափակվել:*

Այդպիսի կարգավորում ունի նաև **Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, համաձայն որի՝ այս ազատությունների իրականացումը, քանի որ այն կապված է պարտավորությունների և պարտասխանատվության հետ, կարող է պայմանավորվել այնպիսի ձևականություններով, պայմաններով, սահմանափակումներով կամ պարժամիջոցներով, որոնք նախատեսված են օրենքով և անհրաժեշտ են ժողովրդավարական հասարակությունում՝ ի շահ պետական անվտանգության, փարածքային ամբողջականության կամ հասարակության անվտանգության, անկարգությունները կամ հանցագործությունները կանխելու, առողջությունը կամ բարոյականությունը, ինչպես և այլ անձանց հեղինակությունը կամ իրավունքները պաշտպանելու, խորհրդապահական պայմաններով ստացված տեղեկատվության բացահայտումը կանխելու կամ արդարադատության հեղինակությունն ու անաչառությունը պահպանելու նպատակով:**

³ Հունգարիայի փաստաբանության վերաբերյալ օրենք:

⁴ St' u KINCSES v. HUNGARY 27.01.2015 (no. 66232/10, § 27)

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, մեկնաբանելով համացանցում արտահայտվելու ազատության պաշտպանության շրջանակների հարցը, նշել է, որ *անձի արժանապատվության նկատմամբ ոտնձգությունը կարող է արտահայտվելու ազատության իրավունքի պաշտպանության շրջանակից դուրս լինել, եթե դա անհմասպ վիրավորանք է, օրինակ՝ երբ վիրավորական հայտարարության միակ նպատակը անձին վիրավորելն է*։⁵

Կարևոր է պարզել, թե Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի լույսի ներքո արդյոք փաստաբանի վարքագծի սահմանափակումը եղել է իրավաչափ, թե՛ ոչ:

ա) Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի, 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 27-րդ հոդվածի և 39-րդ հոդվածի համաձայն, հաշվի առնելով KINCSES v. HUNGARY գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը 27.01.2015թ. որոշմամբ⁶ բերված իրավական դիրքորոշումները, Փաստաբանի վարքագծի կանոնադրով նախատեսված սահմանափակումներն ամբողջությամբ տեղավորվում են Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված «որոնք նախատեսված են օրենքով»_հասկացության մեջ:

Եվրոպական դատարանի նշված գործով փաստական հանգամանքները նույնական են, այնքանով, որքանով՝ KINCSES v. HUNGARY գործով դիմողը փաստաբան է և վերջինիս պատասխանատվության է ենթարկել փաստաբանական պալատն արտահայտվելու համար՝ փաստաբանի էթիկայի կանոնների խախտման հիմքով: Հունգարիայի փաստաբանության օրենսդրությունը էթիկայի կանոնների մասով նույնպես վկայակոչող (բլանկետային) է և հղում է կատարում արդեն փաստաբանական պալատի սահմանած էթիկայի կանոններին:

բ) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մյուս կարևոր պայմանն այն է, թե արդյոք Պալատը, փաստաբանի արտահայտվելու ազատությունը Կանոնադրով սահմանափակելով, իրավաչափ նպատակ է հետապնդել պաշտպանելու այլ անձանց հեղինակությունը, թե՛ ոչ: Նշվածը պարզելու համար նախ պետք է մեջբերել **Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ և 5-րդ կետերը, այն է՝** Փաստաբանների պալատի խնդիրներն են՝ 4) *վերահսկողություն իրականացնել իր անդամների կողմից փաստաբանի վարքագծի կանոնադրի պահանջների պահպանման նկատմամբ*. 5) *միջոցներ ձեռնարկել փաստաբանության հեղինակության բարձրացման ուղղությամբ*: Փաստաբանության հասկացությունը տրված է նույն օրենքի 3-րդ հոդվածում, որի համաձայն՝ *Փաստաբանությունը փաստաբանների մասնագիտական միավորում է, որը, հանդիսանալով քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտ, չի մտնում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգի մեջ*:

Նշված իրավական նորմերի վերլուծությունից միանշանակ պարզ է դառնում, որ Պալատի խնդիրներից է բարձր պահել ՀՀ բոլոր փաստաբանների միավորման արդյունքում ձևավորված կառույցի հեղինակությունը, և հետևաբար, Պալատի մարմին հանդիսացող Պալատի խորհրդի կողմից այն փաստաբանին կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելը, որը խախտել է Կանոնադրի համապատասխան պահանջը՝ դրանով իսկ բացասաբար ազդելով բոլոր փաստաբանների հավաքական միավորում հանդիսացող փաստաբանության հեղինակության վրա:

⁵ CASE OF MAGYAR TARTALOMSZOLGÁLTATÓK EGYESÜLETE AND INDEX.HU ZRT-ն ընդդեմ Հունգարիայի, թիվ 22947/13, 02/02/2016, § 76:

⁶ Տես՝ ՀՀ դատական օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 4-րդ մաս

գ) Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մյուս կարևոր պայմանն այն է, թե արդյոք ժողովրդավարական հասարակության համար նման միջամտությունն անհրաժեշտ էր և հետևաբար, արդյո՞ք պահպանվել էր այն հավասարակշռությունը մի կողմից փաստաբանության հեղինակության պաշտպանության, և մյուս կողմից անձի արտահայտվելու ազատության սահմանափակման միջև: Այս հարցին անդրադառնալու համար նախ և առաջ անհրաժեշտ է խոսել հասարակությունում փաստաբանության դերի և նշանակության մասին:

Այսպես՝ **Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային որոշումների համաձայն՝** փաստաբաններն իրենց հատուկ կարգավիճակով պայմանավորված՝ որպես միջնորդ, կենտրոնական դիրք են զբաղեցնում հանրության և դատարանների միջև արդարադատության իրականացման գործընթացում: Նման կարգավիճակով է բացատրվում նրանց վարքագծի նկատմամբ սովորաբար կիրառվող սահմանափակումները որպես փաստաբանական միության անդամ⁷:

Կանոնագրքի 1.1 ենթակետի համաձայն՝ իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի վրա հիմնված հասարակության մեջ փաստաբանը հատուկ դեր է ստանձնում: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանը կոչված է ծառայել արդարադատության շահերին, ինչպես նաև այն իրավունքներին ու արտոնություններին, որոնք նրան վստահել են պաշտպանելու իր վստահորդի շահերը:

Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության համար:

Կանոնագրքի 1.2 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական գործունեության սկզբունքները ձևավորվել են Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների պալատի կողմից, երաշխավորելու փաստաբանի պատշաճ գործունեությունը, ինչին բոլոր քաղաքակիրթ հասարակությունները կարևոր նշանակություն են տալիս: Սկզբունքների ձևավորման համար կարևոր նշանակություն են ունեցել Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների կողմից ձևավորված ավանդույթները, ինչպես նաև Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի⁸ կողմից սահմանած «Եվրոպայի փաստաբանների համար վարքագծի կանոնագրքի» դրույթները:

Պալատի կանոնադրության 2.2 կետի 8-րդ ենթակետի համաձայն՝ փաստաբանների պալատը հետապնդում է նաև հետևյալ նպատակները և խնդիրները՝ նպաստել Հայաստանի Հանրապետության լիակատար ինտեգրմանը եվրոպական կառույցներում, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության ներդաշնակեցմանը եվրոպական չափանիշներին, եվրոպական իրավական ստանդարտների և ավանդույթների արմատավորմանը:

Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի (այսուհետ՝ նաև CCBE) կողմից հաստատված եվրոպական իրավական մասնագիտության հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ կոմենտարների «դ» կետի համաձայն՝ փաստաբանը, որպեսզի հարգվի իր վստահորդների, երրորդ անձանց,

⁷ St' u Casado Coca v. Spain գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, 24.02.1994թ. վճիռը (§ 54):

դատարանների և պետության կողմից, պարտավոր է արժանանալ այդ հարգանքին: Դա հնարավոր է անդամագրվելով հեղինակային մասնագիտությանը. հետևաբար, փաստաբանը չպետք է անի այն ամենը, ինչը կարող է հեղինակագրել ինքն իրեն կամ առհասարակ փաստաբանությանը, որպես մասնագիտություն, կամ թուլացնել տվյալ մասնագիտության նկատմամբ հասարակության վստահությունը: Դա չի նշանակում, որ փաստաբանը պետք է լինի կատարյալ անձնավորություն, բայց դա նշանակում է, որ նա չպետք է ցուցաբերի ոչ հարիր վարքագիծ, թե փաստաբանություն, թե այլ տեսակի գործունեություն իրականացնելիս, թե նույնիսկ մասնավոր կյանքում, որով հնարավոր է որ վարկաբեկի տվյալ մասնագիտությունը⁹:

ՀՀ սահմանադրական դատարանի 2016թ. ապրիլի 5-ի թիվ ՍԴՈ-1263 որոշման համաձայն ինքնանպատակ չէ այն հանգամանքը, որ ի տարբերություն 2005թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 20-րդ հոդվածի, որի 1-ին մասի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված դրույթով սահմանված էր իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը, 2015թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 64-րդ հոդվածը, որը վերաբերում է դիտարկվող իրավունքին, պարունակում է 2-րդ մաս, որի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված է հետևյալ դրույթը. «Իրավաբանական օգնություն ապահովելու նպատակով երաշխավորվում է անկախության, ինքնակառավարման և փաստաբանների իրավահավասարության վրա հիմնված փաստաբանության գործունեությունը: Դրանով իսկ պետությունն ընդլայնել է որակյալ իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու իր պոզիտիվ պարտականության շրջանակները սահմանադրական մակարդակի բարձրացնելով փաստաբանության որպես որակյալ իրավաբանական օգնություն տրամադրող ինստիտուտի դերը:»:

Ամփոփելով վերոնշյալը՝ կարելի է եզրակացնել, որ կշեռքի մի նժարի վրա դրված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատությունը, իսկ մյուս նժարի վրա՝ փաստաբանության՝ որպես քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտի, որին Սահմանադրությամբ վերապահվել է պետության կողմից երաշխավորված անձի իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքի ապահովումը, հեղինակությունը, մի կառույցի հեղինակությունը, որին անդամագրված են արդարադատության իրականացման գործընթացում հասարակության և դատարանի միջև միջնորդ հանդիսացող փաստաբանները, կառույց, որի բարձր հեղինակությունից է նաև կախված յուրաքանչյուր փաստաբանի հեղինակությունը պետական մարմինների, դատարանների և այլ անձանց հետ հարաբերվելիս:

Այս տեսանկյունից, բնականաբար, արդարացված և հավասարակշռված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատության սահմանափակումը, որն ուղղված է մյուս բոլոր փաստաբանների և առհասարակ փաստաբանության հեղինակության բարձրացմանը: Նման սահմանափակումն անհրաժեշտ է հասարակության համար:

7.1.3 արդյո՞ք Պատասխանողն իր գործունեությամբ չի նպաստել մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը՝ այդպիսով չկատարելով Օրենքի, Կանոնագրքի և Պալատի կանոնադրության պահանջները պահպանելու՝ Օրենքով սահմանված պարտականություն:

⁹ Տե՛ս CCBE A Commentary on the Charter of Core Principles of the European Legal Profession

Օրենքի 39-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ փաստաբանը ենթակա է կարգապահական պատասխանատվության սույն օրենքի և փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի պահանջները խախտելու համար:

Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ փաստաբանը պարտավոր է պահպանել սույն օրենքի, փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի և փաստաբանների պալատի կանոնադրության պահանջները:

Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի համաձայն՝ մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում իր գործունեությամբ փաստաբանը պետք է նպաստի փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը:

Օրենքի 19-րդ հոդվածի վերոնշյալ նորմը մասամբ բլանկետային է և փաստաբանի վարքագծի իրավաչափությունը գնահատելիս հղում է անում Կանոնագրքի և Պալատի կանոնադրության իրավադրույթներին: Տվյալ դեպքում Պատասխանողի կողմից Օրենքի նշյալ իրավադրույթի խախտման հանգամանքի պարզումն ուղղակիորեն կապվում է Կանոնագրքի և, մասնավորապես, դրա 2.2.3 ենթակետի շրջանակներում Պատասխանողի վարքագծի գնահատման հետ: Հետևաբար, Կանոնագրքի նշված ենթակետի խախտումը հանգեցնում է նաև Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետի խախտմանը:

Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետով փաստաբանի վրա դրվում է համակողմանի պարտականություն իր գործունեության բոլոր բնագավառներում նպաստել փաստաբանության մասնագիտական բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու արտահայտմանը: Սույն պարտականությունն ունի ինչպես պոզիտիվ, այնպես էլ նեգատիվ դրսևորում: Առաջին դեպքում ենթադրվում է փաստաբանի կողմից որոշակի ակտիվ գործողությունների կատարում սեփական մասնագիտական և անձնական վարկանիշի բարձրացման ուղղությամբ՝ այդպիսով իր նպաստը բերելով փաստաբանի մասնագիտության հանրային վարկանիշի բարձրացմանը: Նեգատիվ պարտականությունը փաստաբանի պատշաճ վարքագծի նվազագույն շեմն է, երբ փաստաբանից պահանջվում է առնվազն չկատարել հանրորեն պարսավելի, անպարկեշտ, հակաօրինական և փաստաբանի մասնագիտության հանրային վարկը խաթարող գործողություն կամ անգործություն:

Փաստաբանի վարքի նկատմամբ հարաբերականորեն խիստ սահմանափակումները պայմանավորված են փաստաբանի մասնագիտության առանձնահատուկ բնույթով և հանրային բարձր կարգավիճակով, որը պայմանավորված է փաստաբանության՝ որպես իրավապաշտպան գործունեության մեծ կարևորությամբ: Փաստաբանը հանդիսանում է հասարակության հատուկ սուբյեկտ, ով ստանձնել է իր առանձնահատուկ դերը՝ իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի շնորհիվ և որպես իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող սուբյեկտ նպաստում է արդարադատության իրականացմանը: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն վստահորդների հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության ընկալման համար:

Սույնի համատեքստում փաստաբանի վրա են դրվում են բազմազան իրավական և բարոյական պարտավորություններ, և նրա նկատմամբ գործում են առանձնահատուկ պահանջներ՝ կապված անձնական վարքագծի հետ. լինի դա մասնագիտական

գործունեության, թե այլ ոլորտներում: Ուստի՝ փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ, այլ ընդգրկում են նրա մասնագիտական-իրավական և բարոյական օրինակելիության բարձր չափանիշներ միջանձնային և հասարակական ամենատարբեր շփումների և առնչությունների ժամանակ: Փաստաբանի՝ որպես անհատի գործունեությունը հասարակության կողմից ասոցացվում է փաստաբանի ինստիտուտի հետ, ընդհանրապես, ուստի և՛ փաստաբանն իր առօրյա գործունեության իրականացման ընթացքում պետք է դրևսորի այնպիսի վարքագիծ, որը կնպաստի փաստաբանի կոչման և առաքելության նկատմամբ հարգանքի և վստահության բարձրացմանը, ինչը փաստաբանի բարոյական պարտավորությունն է: Փաստաբանի օրինակելի վարքագծի կարևորագույն դրևստորոմներից է իր գործընկերների և այլ անձանց անձի, արժանապատվության և համբավի նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք դրևստորելը, միջանձնային քաղաքավարի վարվեցողությունը:

Սույն պարագայում Պատասխանողի վարքագիծը գնահատելիս Պալատի խորհուրդը հաշվի է առնում երկու հանգամանք: Նախ՝ կարգապահական գործի նյութերով և Դիմող կողմի դիմումով և բացատրությամբ Պալատի խորհուրդը հաստատված է համարում Պատասխանողի կողմից հայտոյախառն, ժարգոնային և վիրավորական բառապաշարի օգտագործումը «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում, որի ուղղակի մեջբերումը տեղ է գտել սույն որոշման 5-րդ կետում: Նման արտահայաչաձևի և բառապաշարի օգտագործումը հարիր չէ ոչ միայն փաստաբանի հանրային կարգավիճակ ունեցող անձին, այլև քաղաքավարության և հասարակական համակեցության ընդունված նորմերը պահպանող ցանկացած քաղաքացու և արատավորում է Պատասխանողի վարկանիշը թե՛ որպես փաստաբան և թե՛ որպես քաղաքացի: Պատասխանողի այդպիսի վարքագծի հետևանքով խաթարվում է նաև փաստաբանության ինստիտուտի հեղինակությունն ու բարի համբավը:

Այսպիսով, Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ Պատասխանողն իր վարքագծով ոչ միայն չի նպաստել փաստաբանի ինստիտուտի հեղինակության բարձրացմանը, այլև ստվերել է փաստաբանի իր կարգավիճակը և անվանարկել փաստաբանության ինստիտուտի կոչումն ու հեղինակությունը՝ խախտելով Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի պահանջները: Որպես դրա իրավական հետևանք՝ Պատասխանողը խախտել է նաև Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված՝ իրավաչափ վարքագիծ դրևստորելու պարտականությունը:

Ինչ վերաբերում է Պատասխանողի բացատրության մեջ նշված այն պնդմանը, որ Դիմողը չի ապացուցել, որ սքրինշոթերում նշված արտահայտությունները կատարվել են Պատասխանողի կողմից և Պատասխանողի ֆեյսբուքյան էջում, ապա Պալատը գտնում է, որ Դիմողի կողմից նշյալ փաստերն ապացուցվել են կարգապահական վարույթի նյութերով, այդ թվում՝ Դիմողի բացատրությամբ, Ֆեյսբուքից արտատպած նյութերով, և Պալատին ներկայացված՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետին առընթեր ոստիկանության կենտրոնական բաժնի հետաքննիչ Ն. Կիրակոսյանի 15.03.2019թ. որոշմամբ՝ Պատասխանողի դիմումի հիման վրա քրեական գործի հարուցումը մերժելու մասին, որով հաստատվել է, որ Դիմողի կողմից Պատասխանողին վերագրվող ֆեյսբուքյան էջը պատկանում է հենց Պատասխանողին: Հետևաբար, Պալատը գտնում է, որ քրեական հետապնդման մարմնի կողմից Դիմողի և Պատասխանողի մասնակցությամբ քրեական վարույթում միևնույն փաստի հաստատված համարվելու պարագայում Պալատի կողմից այդ փաստը կարող է համարվել հաստատված:

Վերոշարադրյալի հիման վրա խորհուրդը գտնում է, որ Պատասխանողը խախտել է Կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի պահանջները՝ հրապարակային կարգով հայիոյախառն գրառումներ կատարելով ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռ. Քոչարյանի հասցեին:

Կարգապահական տույժի ընտրությունը

Օրենքի 39.9 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *փաստաբանի նկատմամբ կիրառվող կարգապահական տույժը պետք է համաչափ լինի կատարված խախտմանը: Կարգապահական տույժ կիրառելիս փաստաբանների պալատի խորհուրդը հաշվի է առնում նաև խախտման հետևանքները, փաստաբանի անձը, մեղքի աստիճանը, առկա տույժերը, փաստաբանին բնութագրող ուշադրության արժանի այլ հանգամանքներ:*

Պալատի խորհուրդը, հաշվի առնելով Օրենքի 39.9 հոդվածի 2-րդ մասում նշված հանգամանքները, գտնում է, որ փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի նկատմամբ պետք է կիրառել «խիստ նկատողություն» կարգապահական տույժի տեսակը՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Պատասխանողի նկատմամբ կիրառվող կարգապահական տույժն ընտրելու հարցը քննարկելիս Պալատի խորհուրդը հարկ է համարում անդրադառնալ Պատասխանողի պատասխանատվությունն անհատականացնող՝ Օրենքի նշյալ հոդվածի մասով նախատեսված հետևյալ հանգամանքներին:

Համաչափություն

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, խոսելով իրավունքների սահմանափակումների իրավաչափության մասին, առանձնացնում է հետևյալ հիմնական տարրերը՝ նպատակի իրավաչափություն, իրավաչափ նպատակի և այդ նպատակին հասնելու համար կիրառված միջոցների միջև համաչափության ողջամիտ հարաբերակցություն (Case of Khalifaoui v. France, 14.03.2000) :

Սույն պարագայում Պատասխանողին նշված կարգապահական տույժին ենթարկելու իրավաչափ նպատակն Օրենքի 7-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետով Պալատի վրա դրված խնդիր-պարտականության իրացումն է՝ ապահովել փաստաբանների կողմից ՀՀ օրենսդրության և փաստաբանական էթիկայի նորմերի պահպանումը փաստաբանների նկատմամբ կարգապահական վարույթի իրականացման և կարգապահական պատասխանատվության ենթարկելու միջոցով: Իսկ ընտրված միջոցի համապատասխանությունը բխում է ընտրված կարգապահական տույժը նշանակելիս և Օրենքի 39.9 հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված պատասխանատվության անհատականացման չափանիշները կիրառելիս Պատասխանողի վարքագծի ծանրության, մեղքի աստիճանի և Պատասխանողի անձը բնութագրող հատկանիշների քննությունից:

Մեղքի աստիճանը

Տվյալ պարագայում Պալատի խորհուրդը հաշվի է առնում այն փաստը, որ գործի նյութերով հաստատված է համարվում, որ Պատասխանողի կողմից «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցի իր էջում տեղադրվել են անպարկեշտ, անցենզուր և հայիոյախառն արտահայտություններ: Պալատը գտնում է, որ Պատասխանողն

իրեն մեղսագրվող արարքը կատարել է դիտավորությամբ, քանի որ «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում որևէ գրառումը՝ ներառյալ Պատասխանողի կողմից որոշակի բնույթի և հասցեականության գրառումը որպես կանոն կատարվում է գիտակցված և կամային կերպով:

Կարգապահական խախտման հետևանքները

Պալատը հաստատված է համարում այն փաստը, որ Պատասխանողն իրեն մեղսագրվող արարքը կատարել է «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցի իր էջում, որը բաց է ոչ միայն Պատասխանողի բազմահազար «ընկեր» հանդիսացող օգտատերերի, այլև անորոշ թվով այլ օգտատերերի համար: Սույն փաստը վկայում է այն մասին, որ լայն հասարակայնությունը տեղեկացել է կամ ողջամտորեն կարող է տեղեկացված լինել փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի՝ փաստաբանի և փաստաբանության հեղինակության վրա բացասաբար ազդող պահվածքի մասին, ինչը, անշուշտ, բացասաբար է ազդել կամ ողջամտորեն կարող է բացասաբար ազդել Պալատի և, ընդհանրապես, փաստաբանության ինստիտուտի հանրային վարկանիշի և բարի համբավի վրա:

Փաստաբանի անձը, առկա տույժերը

Պալատը հաշվի է առել այն հանգամանքը, որ քննարկվող կարգապահական իրավախախտման փաստական հանգամանքները եղել են այնպիսին, որ վկայել են արարքի բարձր հանրային վնասակարության մասին, որպիսի պայմաններում անհրաժեշտ է կարգապահական ներգործության համեմատաբար խիստ միջոցի՝ տույժի կիրառումը՝ Պատասխանողին իրավախախտ վարքագիծ դրսևորելու համար համաչափ պատասխանատվության ենթարկելու և ապագայում նրա՝ Օրենքի և Կանոնագրքի նմանատիպ խախտումները կանխարգելելու համար:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ Պալատի խորհուրդը գտնում է, որ Պատասխանողի վարքագծի օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ կողմի հանգամանքները վկայող փաստերը բավարար են և հանդիսանում են հիմք Պատասխանողի նկատմամբ «խիստ նկատողություն» կարգապահական տույժը կիրառելու համար:

Վերոգրյալից ելնելով և ղեկավարվելով Օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 14-րդ կետի, 39-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 39.7.-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, 39.8.-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ, 39.9.-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, ՀՀ Փաստաբանների պալատի կանոնադրության 16.26-րդ կետի պահանջներով էտրիհորդը՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց՝

- 1. Փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանին (արտոնագիր՝ 8) ճանաչել մեղավոր Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքի 2.2.3 ենթակետի պահանջների խախտման համար.**

2. **Փաստաբան Ալեքսանդր Սիրունյանի (արտոնագիր՝ 8) նկատմամբ կիրառել կարգապահական տույժ՝ խիստ նկատողություն:**
3. **Պալատի աշխատակազմի ղեկավարին՝ սույն որոշման մասին իրազեկել կողմերին:**

Ծանոթություն. *Սույն որոշումը կարող է բողոքարկվել դատական կարգով՝ այն ստանալու օրվանից մեկամսյա ժամկետում: Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում սույն կետով նախատեսված բողոքարկման ժամկետն անցնելուց հետո:*

ՀՀ փաստաբանների պալատի
խորհրդի անդամ՝

Կարապետ Աղաջանյան

12 նոյեմբերի 2019թ.
թիվ ԿԳ/158-Ա
ք. Երևան